

Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin
Tumov drevored 6
5220 Tolmin
T 05 381 15 26
knjiznica@kcktolmin.si

**NAČRT NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA
Knjižnice Cirila Kosmača Tolmin za leto 2020**

Vsebina:

1 ZAKONSKA IN STROKOVNA IZHODIŠČA ZA LETNI NAKUP GRADIVA	3
1.1 Zakonske podlage	3
1.2 Strokovna priporočila glede obsega in sestave letnega nakupa gradiva	3
2 NAMEN IN CILJI NAKUPA V LETU 2020	4
3 VIRI IN FINANČNA SREDSTVA	5
4 NAČRTOVANJE LETNEGA NAKUPA PO VSEBINSKIH KRITERIJIH	5
4.1 Načrtovanje nakupa glede na splošne značilnosti okolja	6
4.2 Načrtovanje nakupa glede na posebne značilnosti okolja	8
4.3 Načrtovanje nakupa glede na informacijske, izobraževalne, raziskovalne in kulturne potrebe okolja	9
4.4 Načrtovanje nakupa gradiva za izvajanje dejavnosti	10
4.5 Načrtovanje nakupa po kriteriju aktualnosti	11
5 NAČRTOVANA SESTAVA IN OBSEG NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA V LETU 2020	12
5.1 Načrtovana sestava in obseg nakupa glede na Standarde	12
5.2 Načrtovan obseg nakupa po organizacijskih enotah	13
5.3 Načrtovan obseg nakupa glede na priporočena razmerja	13
5.4 Načrtovan obseg nakupa glede na različne vrste gradiv	14
5.5 Načrtovan obseg nakupa e-knjig	14
5.6 Načrtovanje zastopanosti publikacij v javnem interesu in zastopanosti slovenskih založb	15
6 ZAGOTAVLJANJE ENAKE DOSTOPNOSTI KNJIŽNIČNEGA GRADIVA ZA VSE PREBIVALCE NA OBMOČJU KNJIŽNICE	15
7 SODELOVANJE Z DRUGIMI KNJIŽNICAMI	16
8 PROMOCIJA KNJIŽNIČNIH ZBIRK	16
9 DOSTOPNOST DO INFORMACIJ O KUPLJENEM GRADIVU	17
10 ODPREK OD STROKOVNIH PRIPOROČIL PRI NAČRTOVANJU	17

1 ZAKONSKA IN STROKOVNA IZHODIŠČA ZA LETNI NAKUP GRADIVA

1.1 Zakonske podlage

Normativni akti in strokovna priporočila, ki vplivajo na izgradnjo knjižnične zbirke in načrtovanje letnega nakupa gradiva:

- Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS št. 87/01, 96/02 in 92/15)
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Uradni list RS št. 73/03, 70/08, 80/12)
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018-2028)
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (Uradni list RS št. 29/03)
- Strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2013-2020¹
- Manifest o splošnih knjižnicah (1994). Knjižničarske novice (5) 3. Priloga.
- IFLA – Deklaracija o knjižnicah in trajnostnem razvoju

Na osnovi teh aktov je knjižnica opredelila svojo nabavno politiko v Dokumentu o nabavni politiki Knjižnice Cirila Kosmača Tolmin za obdobje 2016 – 2020². V Dokumentu je opisano stanje (sestava in obseg) knjižnične zbirke ter so določeni vsebinski in formalni kriteriji, po katerih knjižnica načrtno gradi svojo zbirko.

Na podlagi Dokumenta o nabavni politiki knjižnice direktor knjižnice vsako leto sprejme Letni načrt nakupa knjižničnega gradiva, ki vsebuje kratkoročne prioritete pri izgradnji knjižnične zbirke.

1.2 Strokovna priporočila glede obsega in sestave letnega nakupa gradiva

Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe³ določa, da splošna knjižnica dopolnjuje knjižnično zbirko z letnim prirastom:

- »monografskih publikacij v obsegu najmanj 200 enot na 1000 prebivalcev. V to je vključen letni prirast najmanj 22 enot neknjižnega gradiva na 1000 prebivalcev.
- najmanj 100 naslovov tekočih serijskih publikacij, zbirko vsake svoje krajevne knjižnice pa z najmanj 40 naslovi tekočih serijskih publikacij. Zbirko svoje krajevne knjižnice, ki izvaja dejavnost za manj kakor 2000 prebivalcev, dopolnjuje z najmanj 20 naslovi tekočih serijskih publikacij na leto.

Potujoča knjižnica (bibliobus) ima v vozilu na eni vožnji najmanj 2500 enot gradiva.«

¹ Dosegljivo na: http://zdruzenje-knjiznic.si/media/website/dokumenti/Strategija-in-izhodisca-zdruzeno_KONCNO.pdf

² Dokument je objavljen na spletni strani knjižnice: <http://www.kcktolmin.si/wp-content/uploads/2014/11/Dokument-nabavne-politike-2016-2020.pdf>

³ Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe Uradni list RS, št. 70/2008 z dne 11. 7. 2008

Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018-2028)⁴ glede letnega prirasta določajo:

»Knjižnica redno dopolnjuje knjižnično zbirko glede na kriterije, določene v dokumentu politike izgradnje knjižnične zbirke. Kriteriji za izbor knjižničnega gradiva so lahko ugled avtorja, urednika ali založnika, pozitivne ocene, interes prebivalcev, ocenjene potrebe v lokalni skupnosti, raven zahtevnosti vsebine, novost vsebine, zastopanost posameznega vsebinskega področja v zbirki, ciljna javnost, ki jo publikacija nagovarja, logičnost predstavitve posamezne teme, estetska vrednost, fizične značilnosti (format, vezava) gradiva, ujemanje z obstoječo knjižnično zbirko ter cena. Priporočena letna stopnja prirasta knjig in brošur je vsaj 250 enot na 1000 prebivalcev. «

Glede na standarde za splošne knjižnice in usmeritve Ministrstva za kulturo⁵ so izhodišča za načrtovanje obsega in sestave nakupa knjižničnega gradiva za leto 2020:

- nakup vsaj 250 enot knjižnega gradiva na 1.000 prebivalcev
- nakup vsaj 100 naslovov informativnega periodičnega tiska v krajevni knjižnici, kjer je sedež osrednje knjižnice, vendar v krajevni knjižnici ne manj kot 30 naslovov
- delež strokovnega gradiva: 60 % naslovov, leposlovnega: 40 % naslovov
- delež gradiva za mladino: 30 % naslovov, za odrasle: 70 % naslovov
- nakup vsaj 15 % naslovov publikacij v javnem interesu v vsaki organizacijski enoti knjižnice
- nakup publikacij vsaj 50-ih založb
- nakup in posebna skrb za domoznansko gradivo.

2 NAMEN IN CILJI NAKUPA V LETU 2020

Namen nakupa gradiva v letu 2020 je dopolnitev, posodobitev in prilagoditev knjižnične zbirke, da bo v čim večji meri odgovarjala na ugotovljene potrebe in interese ciljnih skupin uporabnikov knjižnice. Cilj je tudi zagotavljanje dostopnosti e-knjig v slovenskem jeziku.

Za doseg dolgoročnih ciljev nabavne politike se bo knjižnica z nakupom gradiva v letu 2020 trudila:

- zadostiti splošnim potrebam okolja (različne starostne in druge ciljne skupine),
- izpolniti posebne potrebe okolja (posebne skupine uporabnikov),
- izpolniti informacijske, izobraževalne, raziskovalne in kulturne potrebe okolja,
- razvijati bralno pismenost in spodbujati bralno kulturo pri otrocih, mladostnikih in odraslih,
- razvijati informacijsko pismenost uporabnikov,
- podpirati vseživljenjsko učenje in smotrno izrabo prostega časa,
- dopolniti zbirko domoznanskega gradiva,

⁴ Dosegljivo na:
http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Direktorat_za_kulturno_dediscino/Knjiznicna_d_ejavnost/2018/NSKD_PRIPOROCILA_splosne_knjiznice_2018-2028_objava.pdf.

⁵ Neposredni poziv za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah iz državnega proračuna v letu 2020.

- izpolniti strokovna priporočila o obsegu in sestavi knjižnične zbirke,
- omogočiti enako dostopnost knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju knjižnice.

Pri nakupu gradiva v letu 2020 bo knjižnica upoštevala naslednje kriterije:

- aktualnost knjižničnega gradiva,
- kriterij kakovosti,
- zastopanost različnih tematskih oz. predmetnih področij,
- zastopanost različnih vrst in oblik knjižničnega gradiva, da bi sledila razvoju novih oblik gradiva in novih načinov dostopa do informacij
- zastopanost knjižničnega gradiva na različnih medijih.

3 VIRI IN FINANČNA SREDSTVA

Viri za nakup knjižničnega gradiva so: državni in občinski proračun ter lastna sredstva.

Vir sredstev	Predvidena višina sredstev za nakup gradiva v letu 2020 v EUR (vključno z e-knjigami)	Delež %
Sredstva Ministrstva za kulturo	19.464	18,37
Občina Tolmin	50.000	47,19
Občina Kobarid	14.616	13,79
Občina Bovec	15.865	14,97
Lastna sredstva	6.000	5,66
Skupaj	105.945	100

4 NAČRTOVANJE LETNEGA NAKUPA PO VSEBINSKIH KRITERIJIH

Knjižnica bo pri izboru gradiva v letu 2020 sledila vsebinskim kriterijem nabavne politike:

- ustrežanje splošnim potrebam lokalnega okolja,
- ustrežanje posebnim potrebam lokalnega okolja,
- podpora izvajanju dejavnostim knjižnice (razvijanje bralnih sposobnosti otrok, spodbujanje, bralne kulture, informacijsko opismenjevanje, druženje in medgeneracijsko povezovanje...)
- aktualnost,
- pokritost posameznega vsebinskega področja v zbirki,
- trajnostna vrednost,
- domoznanstvo,
- kakovost,
- raven zahtevnosti vsebine,

- relevantnost in kredibilnost informacij,
- estetska vrednost,
- uveljavljenost avtorja, urednika ali založnika,
- ujemanje z obstoječo knjižnično zbirko in njeno nadgrajevanje,
- pozitivne ocene v medijih.

4.1 Načrtovanje nakupa glede na splošne značilnosti okolja

Značilnosti okolja (demografska in izobrazbena struktura, število šol, jezikovna opredeljenost, gospodarska razvitost, ostale kulturne institucije, ...), v katerem knjižnica deluje, so podrobneje opisane v Dokumentu nabavne politike. V letu 2020 ne predvidevamo večjih odstopanj od teh značilnosti.

Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin je kot splošna knjižnica namenjena vsem prebivalcem občin Tolmin, Kobarid in Bovec. Z letnim dokupom bomo dopolnili in posodobili knjižnično zbirko tako, da bodo vsi prebivalci imeli možnost dostopa do aktualnega, kakovostnega ter vsebinsko raznolikega gradiva na različnih medijih.

Po podatkih Statističnega urada RS je dne 1. 1. 2019 na območju treh občin živel:

Občina	Vsi prebivalci	Otroci 0-14 let	15-64 let	65 + let
Tolmin	11.073	1.514	6.846	2.713
Kobarid	4.079	593	2.546	940
Bovec	3.048	351	1.905	792
skupaj	18.200	2.458	11.297	4.445
delež	100,00%	13,51%	62,07%	24,42%
Slovensko povprečje		15,10%	65,10%	19,80%

Za **predšolske otroke** kupujemo:

- kartonke, igroknjige ter slikanice za prvo učenje in spoznavanje s knjigami,
- neknjižno gradivo; risanke, pesmice in pravljice na DVDjih in CDjih,
- serijske publikacije; Cicido, Zmajček,...
- knjige z velikimi tiskanimi črkami.

Ob izboru upoštevamo kakovost ilustracij in besedila ter ocene in priporočila knjižničarske stroke (npr. priročniki za branje kakovostnih mladinskih knjig, ki jih izdaja Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo v Ljubljani). Pozorni smo tudi na pedagoške vsebine, saj načrtno sodelujemo z lokalnimi vzgojno-izobraževalnimi zavodi.

Za **osnovnošolce** kupujemo:

- slikanice, kratke zgodbe, poezijo, krajša in daljša prozna leposlovna dela, s katerimi želimo razvijati njihove bralne spretnosti in navade
- poljudnoznanstvena dela z različnih področjih, ki ga potrebujejo pri izpolnjevanju svojih šolskih obveznosti ali ukvarjanju z različnimi hobiji
- različna dela z mladostniško problematiko (odraščanjem, drogami, nasiljem..)
- risanke, filme in glasbo na CDjih in DVDjih
- različne serijske publikacije, tudi v tujih jezikih

Za **srednješolce** kupujemo:

- gradivo, ki je v pomoč pri šolskih obveznostih (priprava seminarских nalog, priprava na različna tekmovanja v znanju, priprava srednješolskih raziskovalnih nalog, gradivo za pripravo na maturo),
- gradivo, ki obravnava problematiko odraščanja, oblikovanje osebne identitete (nasilje, odvisnost, motnje hranjenja, ...),
- gradivo, ki je v pomoč pri nadaljnjem poklicnem usmerjanju,
- gradivo s tematiko za njihove prostočasne dejavnosti – glasba, šport, potovanja, ...
- različne serijske publikacije

Gradivo je na različnih medijih. Pozornost posvečamo kakovosti vsebine, likovnim in jezikovnim prvinam, pri izboru so nam v pomoč strokovne ocene Pionirske – centra za mladinsko književnost in knjižničarstvo Ljubljana, nagrade Zlata hruška – znak kakovosti otroških in mladinskih knjig, ter ostale nagrade in priznanja za kakovostna dela.

Tudi v letu 2020 bomo nadaljevali z označevanjem otroških in mladinskih knjig, ki so prejele priznanje Zlata hruška, s posebno nalepko. S tem želimo spodbuditi izposajo kakovostnih knjig. Po vzoru Knjižnic Bovec in Kobarid bomo tudi v Knjižnici Tolmin in na Potujoči knjižnici gradivo opremili s posebnimi piktogrami, ki otroke usmerjajo pri vsebinskem izboru leposlovja.

V letu 2019 smo v sodelovanju z OŠ Tolmin pripravili projekt Koraki do branja, s katerim želimo otrokom prve triade olajšati učenje branja. V ta namen smo v vseh naših enotah izpostavili primerno gradivo in v sodelovanju z založbami v to smer zastavili tudi nabavo ustreznega gradiva z namenom načrtnega razvijanja bralne pismenosti otrok.

Za **študente** kupujemo:

- strokovno literaturo, predvsem s tistih področij, po katerih je največje povpraševanje v našem okolju (družboslovje, jezikoslovje, humanistika, ekonomija, organizacijske vede)

Za **odrasle uporabnike** kupujemo:

- gradivo različnih strok in znanstvenih disciplin v različnih jezikih,
- leposlovje v slovenskem jeziku vseh žanrov in slogov, predvsem,
- leposlovje v tujih jezikih (klasike ali aktualno leposlovje),
- poljudno gradivo za osebno rast, neformalno izobraževanje, smotrno in kakovostno preživljanje prostega časa,
- dragocenejša in bibliofilske izdaje,

- kakovosten izbor glasbe in igranih filmov na DVDjih,
- vse gradivo, ki se navezuje na Posočje,
- leposlovje na drugih medijih (zvočnice),
- splošno informativno in strokovno periodiko v slovenskem jeziku in revije v tujih jezikih,
- gradivo z informacijami javnega značaja.

Upokojencem je namenjeno raznovrstno gradivo glede na njihove interese, potrebe in okuse. Tudi v procesu nabave knjižničnega gradiva upoštevamo trend staranja prebivalstva. Pri tem smo pozorni, da kupujemo gradivo, ki zagotavlja:

- ohranjanje mentalnih sposobnosti,
- spodbujanje aktivnosti in pozitivnega odnosa do življenja in starosti,
- zadovoljevanje potreb po specifičnih interesih starejše populacije,
- zadovoljno in kreativno preživljanje starosti,
- uporabo gradiva kljub fizičnim omejitvam (gradivo z velikim tiskom je označeno s posebnimi nalepkami, zvočne knjige, e-knjige z možnostjo povečanja besedila).

Pri nakupu gradiva upoštevamo tudi želje uporabnikov, ki jih lahko posredujejo preko obrazca na spletni strani knjižnice ali osebno v enotah knjižnice.

4.2 Načrtovanje nakupa glede na posebne značilnosti okolja

Glede na pretežno slovensko prebivalstvo bo knjižnica kupovala predvsem gradivo v slovenskem jeziku, izjemoma se bo v zbirko uvrstilo tudi strokovno gradivo v enem izmed evropskih jezikov, če ne obstaja ustrezno slovensko gradivo.

Zbirko tujejezičnega leposlovja in gradiva za učenje tujih jezikov bomo dopolnjevali predvsem v glavnih evropskih jezikih⁶.

Tudi v prihodnje bomo kupovali različno gradivo za učenje slovenskega jezika v vseh oddelkih naše knjižnice. Posebno skrb bomo namenili aktualnosti tujejezičnega gradiva v Knjižnici Bovec, ki se nahaja v izrazito turističnem kraju.

V letu 2020 bomo pozorni tudi na izid novosti s povečanim tiskom. Zbirko tovrstnega gradiva želimo nadgrajevati v vseh oddelkih naše knjižnice, predvsem pa na Potujoči knjižnici, ki obiskuje kraje z visokim deležem ostarelega prebivalstva ter tri domove ostarelih. Omenjeni delež se je povečal v vseh treh občinah, ki jih naša knjižnica pokriva. V občini Tolmin bo s tovrstnim gradivom ostarele, invalidne in bolne prebivalce obiskovala Dostavna knjižnica.

Pri nakupu gradiva bomo upoštevali tudi želje in potrebe ostalih naših rednih uporabnikov, kot so učenci Posebne šole, varovanci Varstveno delovnega centra ter zdravljeni odvisniki v Skupnosti Srečanje.

⁶ Željo po bogatejši ponudbi tujejezičnega gradiva so izrazili tudi anketiranci v Raziskavi med člani, uporabniki in neuporabniki knjižnice, ki smo jo izvedli novembra 2015.

4.3 Načrtovanje nakupa glede na informacijske, izobraževalne, raziskovalne in kulturne potrebe okolja

Knjižnica bo v letu 2020 knjižnično zbirko dopolnila z vrstami gradiva na različnih medijih, da bo v skladu s svojim poslanstvom lahko »zadovoljila intelektualne in kulturne potrebe občanov, podpirala vseživljenjsko učenje in razvijala pismenost ter tako prispevala k vsestranskemu napredku skupnosti in vsakega posameznika⁷«.

Za zadovoljevanje **informacijskih potreb** okolja bomo kupovali:

- splošno informativno periodiko v slovenskem jeziku,
- gradivo z informacijami javnega značaja, še posebej obvestila lokalnih skupnosti,
- dostop do elektronskih verzij informativne periodike.

Za zadovoljevanje **izobraževalnih potreb** okolja bomo kupovali:

- poljudno in strokovno gradivo z različnih področij,
- strokovno gradivo v tujih jezikih, kjer še ni tovrstnih del v slovenskem jeziku,
- gradivo, namenjeno vseživljenjskemu neformalnemu izobraževanju in kakovostnemu preživljanju prostega časa.

Za zadovoljevanje **raziskovalnih potreb** okolja bomo:

- kupovali gradivo, ki se vsebinsko navezuje na Posočje (monografije, drobni tiski,...),
- podpirali bomo raziskovalno delo v okviru diplomskih in magistrskih nalog s področja Posočja,
- izpopolnjevali zbirko in zapuščino Cirila Kosmača.

Kulturne potrebe okolja bomo zadovoljevali z nakupom:

- kakovostnega leposlovja domačih in tujih avtorjev,
- kakovostne knjižne produkcije za mlade,
- kakovostnim filmskim in glasbenim gradivom,
- z izborom kakovostne strokovne literature s področja umetnosti (filmska, likovna in glasbena umetnost).

Knjižnica kulturne potrebe okolja izpolnjuje tudi z organiziranjem literarnih prireditev, otvoritvami likovnih razstav, glasbenimi večeri in filmskimi projekcijami. Prireditveno dejavnost skušamo vedno povezati z našo osnovno dejavnostjo in aktualizirati obstoječo zbirko, npr. pripravimo razstavo gradiva, ki se povezuje s prireditvijo, z nakupom dopolnimo opus posameznega avtorja, ki se predstavlja...

⁷ Dosegljivo na: <http://www.kcktolmin.si/poslanstvo-in-vizija/>

4.4 Načrtovanje nakupa gradiva za izvajanje dejavnosti

Dejavnosti za spodbujanje branja in bralne kulture

Knjižnica promocijo branja, predvsem slovenske izvirne produkcije, izvaja z dejavnostmi in projekti, ki so namenjeni različnim starostnim in zahtevnostnim skupinam: Ure pravljic z Lisico Mico, Uganka meseca, QL knjige, Malček Palček, Moja knjižnica – Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin, Koraki do branja, Bralnice pod slamnikom...ob Soči, Rastem s knjigo, Primorci beremo, Priporočamo, Dobreknjige.si, Od knjige do filma, SeniKnjig, radijska oddaja Tvoja, moja, naša knjižnica...

V akciji Moja knjižnica – Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin, ki je namenjena spodbujanju tretješolcev k branju in rednemu obiskovanju knjižnice, bomo izpostavili kakovostno izvirno in prevedeno produkcijo otroških leposlovnih del.

V letu 2017 smo v sodelovanju s Kinogledališčem Tolmin začeli z novo ponudbo Od knjige do filma. V knjižnici razstavljamo knjige, po katerih so nastali filmi, ki se predvajajo v našem lokalnem kinu. Z odgovorom na nagradno vprašanje si obiskovalci knjižnice lahko prislužijo brezplačno vstopnico za ogled filma. Na ta način skušamo k branju preko filmske umetnosti pritegniti predvsem mlajše generacije bralcev.

Projekt Koraki do branja, ki smo ga v letu 2019 zastavili v sodelovanju z OŠ Tolmin, je namenjen otrokom prve triade kot pomoč pri učenju branja. Izpostavili smo primerno gradivo in zbirko v ta namen še naprej dopolnjujemo, hkrati pa izpostavljamo tudi strokovno gradivo, ki je v pomoč staršem. S projektom bomo nadaljevali tudi v letu 2020.

Projekt Primorci beremo je skupni projekt primorskih knjižnic, s katerim že več let uspešno razvijamo bralno kulturo ter promoviramo izvirno slovensko prozo in poezijo. Knjižnica bo v letu 2020 kupila ustrezno število izvodov slovenskih del, ki se bodo uvrstila na seznam Primorci beremo 2020 in z različnimi oblikami promocije (Primorci beremo ob skodelici kave, uvodna in zaključna prireditve s predstavitvami knjig) spodbujala bralne navade ter krepila bralno kulturo med odraslimi bralci.

Na kakovostno slovensko in prevedeno leposlovje, ki bi ga bralci sicer morda spregledali, opozarjamo tudi s storitvijo Priporočamo. Knjige so izpostavljene na posebnih policah, nanje opozorimo v radijski oddaji in na spletni strani knjižnice.

Naši knjižničarji bodo z zapisi o kakovostnih knjigah sodelovali tudi pri ustvarjanju portala Dobreknjige.si in na ta način bralce usmerjali pri izboru kakovostnega branja.

Kakovostno literaturo (humanistika, kakovostno tuje in domače leposlovje, subvencionirano gradivo) skušamo različnim starostnim in interesnim skupinam približati tudi z razstavami nominiranih in nagrajenih del, obletnicami ustvarjalcev, promoviranjem v radijski oddaji Tvoja, moja, naša knjižnica. Knjižne novosti predstavljamo tudi v prispevkih na lokalni TV postaji.

Informacijsko opismenjevanje

Knjižnica svojim uporabnikom nudi brezplačno individualno in tudi skupinsko usposabljanje za samostojno uporabo e-storitev knjižnice (iskanje po katalogu COBISS+, izposoja e-knjig na Biblosu in iskanje po e-virih) ter uporabnike usmerja na organizirane oblike usposabljanj za uporabo informacijske tehnologije lokalnih ponudnikov izobraževanj. Z zagotavljanjem ustreznega knjižničnega gradiva podpiramo samostojno uporabo informacijske tehnologije med uporabniki. Svojim uporabnikom omogočamo dostop do e-podatkovnih zbirk in jih na usposabljanjih učimo učinkovitega iskanja zelenih informacij.

Dejavnost domoznanskega oddelka

V letu 2020 bomo domoznansko zbirko dopolnjevali z nakupom starih razglednic in fotografij z motivi naših krajev ter nakupom gradiva, ki je na tak ali drugačen način povezano z našimi kraji. Domoznansko zbirko želimo s pomočjo digitalizacije predstaviti na zanimiv, atraktiven način z uporabo sodobnih tehnologij, ki bi pritegnil tudi mlajše. Mladi bi na ta način spoznavali svoj domači kraj in utrjevali svojo lokalno pripadnost. S prizadevanji in aktivnostmi na tem področju bomo nadaljevali tudi v prihodnjem letu.

4.5 Načrtovanje nakupa po kriteriju aktualnosti

Pri odločanju za nakup upoštevamo:

- čas izida (predviden je redni nakup tekoče knjižne produkcije skozi vse leto),
- avtorja (medijska odmevnost, obletnice, nagrade),
- tematiko (tekoča družbena problematika),
- medij (e-knjige, DVDji, digitalne vsebine...).

Sledili bomo knjižnim novostim in se trudili, da bo čas med izidom gradiva in pripravljenostjo gradiva za izposajo čim krajši.

Zbirko skušamo vsako leto aktualizirati⁸ tudi s preusmerjanjem manj pogosto izposojenega gradiva v skladišče. Neaktualno, zastarelo ali podvojeno gradivo bomo v skladu z Navodili za izločanje in odpis knjižničnega gradiva⁹ izločili iz knjižnične zbirke.

Del izločenega gradiva bomo ponovno uporabili za SeniKnjig. Knjižnica v poletnih mesecih na sedmih lokacijah v Posočju postavi knjižne hiške, imenovane SeniKnjig. V njih sprehajalci in obiskovalci najdejo gradivo za branje v prostem času. Knjige in revije lahko prebirajo in jih nato vrnejo v hiško ali pa jih odnesejo domov, jih vrnejo kasneje ali nadomestijo z drugimi. Knjižni seniki so izdelani po podobi senikov, ki so del lokalne arhitekturne dediščine. SeniKnjig je vključen v mednarodno mrežo Little Free Library, ki združuje preko 50.000 hišic po vsem svetu.

⁸ Zagotavljanje aktualnosti knjižnične zbirke je tudi ena od dolgoročnih strateških usmeritev knjižnice na področju knjižnične zbirke, ki jo bomo skušali doseči z različnimi dejavnostmi. Strateški načrt knjižnice dosegljiv na: <http://www.kcktolmin.si/wp-content/uploads/2014/11/Strate%C5%A1ki-na%C4%8Drt-Knji%C5%BEnice-Cirila-Kosma%C4%8Da-Tolmin-2015-2020.pdf>

⁹ Dosegljivo na: <https://www.nuk.uni-lj.si/sites/default/files/doc00771320130131141048.pdf>

5 NAČRTOVANA SESTAVA IN OBSEG NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA V LETU 2020

5.1 Načrtovana sestava in obseg nakupa glede na Standarde

	Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018-2028)	Načrtovano v letu 2020
Prebivalstvo		18.200
Število vseh enot:		5.555
- število enot knjižničnega gradiva		5.256
- število e-knjig		299
V podatkih niso vključene e-knjige		
Delež knjižnega in neknjižnega gradiva (enote)	Stopnjo obsega in prirasta neknjižnega gradiva določi knjižnica glede na aktualnost takšnega gradiva, ki je pogojena s tehnološkim razvojem.	93 % : 7 %
Število enot knjižnega gradiva na 1000 prebivalcev	Vsaj 250 enot	268
Število enot knjižnega gradiva	4.550	4.888
Število enot neknjižnega gradiva na 1000 prebivalcev		20
Število enot neknjižnega gradiva	Stopnjo obsega in prirasta neknjižnega gradiva določi knjižnica glede na aktualnost takšnega gradiva, ki je pogojena s tehnološkim razvojem.	368
Število vseh naslovov		2.628
Delež naslovov strokovnega gradiva	(Ministrstvo za kulturo ¹⁰ 60 %)	60,00%
Število enot strokovnega gradiva		3.154
Delež naslovov leposlovnega gradiva	Do 50 % v krajevnih knjižnicah (Ministrstvo za kulturo 40 %)	40,00%
Število enot leposlovnega gradiva		2.102
Delež naslovov gradiva za otroke	Praviloma 30 %; ob upoštevanju deleža teh skupin v prebivalstvu (Ministrstvo za kulturo 25-30 %)	30,00%
Število naslovov za otroke		762
Število naslovov periodičnega tiska v osrednji knjižnici	Vsaj 100 naslovov	138
Povprečno število naslovov periodičnega tiska na posamezno knjižnico brez osrednje	Ne manj kot 30 naslovov	40

¹⁰ Orientacijske vrednosti v Neposrednem pozivu za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah iz državnega proračuna v letu 2020.

5.2 Načrtovan obseg nakupa po organizacijskih enotah

Nakup gradiva za posamezno knjižnico se načrtuje glede na:

- sredstva, ki jih zagotovi posamezna občina,
- sredstva Ministrstva (po sorazmernem deležu števila prebivalcev),
- lastna sredstva.

Obseg nakupa za posamezno knjižnico se izračuna na podlagi povprečne cene, ki bo v letu 2020 za knjižno gradivo predvidoma 19,30 €.

Organizacijska enota	Število enot gradiva	Delež
Knjižnica Tolmin	2.516	47,87%
Knjižnica Kobarid	765	14,55%
Knjižnica Bovec	843	16,04%
Potujoča knjižnica	1.132	21,54%
Skupaj	5.256	100,00%

5.3 Načrtovan obseg nakupa glede na priporočena razmerja

V skladu s strokovnimi priporočili načrtujemo nakup gradiva v razmerju 30 % naslovov otroškega in mladinskega gradiva ter 70 % naslovov gradiva za odrasle.

		odrasli	otroci in mladi
	100 %	70,00%	30,00%
število naslovov	2.628	1.866	762

Priporočeno razmerje med leposlovnim in strokovnim gradivom je do 50 % naslovov leposlovnega gradiva v krajevnih knjižnicah, z velikostjo knjižnice se praviloma večja delež strokovnega gradiva.

		strokovno	leposlovno
	100 %	60,00%	40,00%
število naslovov	2.628	1.577	1.051

Glede na obstoječo zbirko in potrebe okolja nakup strokovnega gradiva po UDK skupinah načrtujemo:

Enote strokovnega knjižnega gradiva									
0	1	2	3	5	6	7	80, 82.0	9	Skupaj
299	395	229	295	356	469	425	288	398	3.154

5.4 Načrtovan obseg nakupa glede na različne vrste gradiv

Obstoječo zbirko bomo dopolnjevali s knjižnim in neknjižnim gradivom v razmerju 93 % : 7 %¹¹. V skladu s strokovnimi priporočili načrtujemo nakup gradiva v obsegu:

- 268 enot knjižnega gradiva na 1.000 prebivalcev
- 20 enot neknjižnega gradiva na 1.000 prebivalcev

Zbirko bomo dopolnjevali z neknjižnim gradivom, kot so: zemljevidi, glasbene zgoščenke (trajnejše vsebine), filmsko gradivo na DVD-jih (trajnejše vsebine), zgoščenke z otroškimi pesmicami in pravljičami ter razne risanke na DVD-jih.

Gradivo bomo glede na število prebivalcev in glede na zagotovljena sredstva razporedili v vse naše enote:

	št. enot gradiva	knjižno	neknjižno
	100 %	93,00%	7,00%
Knjižnica Tolmin	2.516	2.340	176
Knjižnica Kobarid	765	711	54
Knjižnica Bovec	843	784	59
Potujoča knjižnica	1.132	1.052	80
Skupaj	5.256	4.887	369

Za domoznanski oddelek bomo načrtno kupovali tudi razglednice in fotografije z motivi naših krajev.

Na raznolikost medijev, ki jih vsebuje knjižnična zbirka, bomo opozarjali tudi z različnimi tematskimi razstavami (npr. ob potopisnih predavanjih Poskrbimo za svoje zdravje bomo pripravljali tematske razstave gradiva na različnih medijih; DVDji, tematske revije, knjižno gradivo...).

5.5 Načrtovan obseg nakupa e-knjig

V letu 2019¹² je bilo članom knjižnice preko portala Biblos na voljo 757 naslovov e-knjig (od tega 221 vključenih v osnovni paket in 536 dodatno kupljenih licenc) v slovenskem jeziku, kar je 23 % od vseh naslovov na portalu (3.354 naslovov). Za večino teh e-knjig bodo licence veljavne tudi v letu 2020. V letu 2020 bomo zbirko e-knjig dopolnjevali z novimi naslovi (125 novih) . Načrtujemo, da bo zbirka e-knjig konec leta 2020 štela okoli 880 naslovov.

¹¹ V skladu s Strokovnimi priporočili in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018-2028) stopnjo obsega in prirasta neknjižnega gradiva določi knjižnica glede na aktualnost takšnega gradiva, ki je pogojena s tehnološkim razvojem.

¹² Podatek z dne 10. 10. 2019.

E-knjige se financirajo z namenskimi sredstvi Ministrstva za kulturo in lastnimi sredstvi. Povprečen strošek na e-knjigo bo v letu 2020 predvidoma 16,01 €.

	Sredstva za gradivo v letu 2020	Delež	Predvideno število enot	Delež
e-knjige	4.500,00 €	4,25 %	299	5,38%
ostalo knjižnično gradivo	101.445 €	95,7%	5.256	94,62%
skupaj	105.945 €	100,00%	5.555	100,00%

5.6 Načrtovanje zastopanosti publikacij v javnem interesu in zastopanosti slovenskih založb

Knjižnica v letu 2020 načrtuje nakup vsaj 15 % naslovov publikacij v javnem interesu, ki jih je v zadnjem letu sofinancirala Javna agencija za knjigo v okviru založniških programov in projektov s področja kulture, v vsaki organizacijski enoti.

V izboru letnega nakupa bo zastopanih vsaj 50 slovenskih založb, da bomo s tem zagotovili dostopnost do raznovrstne in kakovostne založniške produkcije.

6 ZAGOTAVLJANJE ENAKE DOSTOPNOSTI KNJIŽNIČNEGA GRADIVA ZA VSE PREBIVALCE NA OBMOČJU KNJIŽNICE

Enako dostopnost knjižničnega gradiva in informacij za vse prebivalce na področju delovanja Knjižnice Cirila Kosmača Tolmin bomo v letu 2020 zagotovili:

- z ustrezno razvejano knjižnično mrežo,
- s primernimi urniki in ustrezno odprtostjo vseh naših enot,
- z učinkovitim, medsebojno povezanim delovanjem vseh enot,
- s pretehtanim nakupom kakovostnega gradiva ter z ustrezno količinsko in vsebinsko razporeditvijo gradiva v posamezne enote,
- z aktivnostmi za skupine s posebnimi potrebami.

Uporabniki lahko obiskujejo osrednjo knjižnico v Tolminu, krajevni knjižnici v Bovcu in Kobaridu ter 85 postajališč Potujoče knjižnice. V okviru osrednje knjižnice deluje tudi Dostavna knjižnica, ki enkrat mesečno obiskuje najbolj oddaljene in težje dostopne kraje. V tako organizirani knjižnični mreži je zajeta velika večina krajev na obsežnem, a redkeje poseljenem območju delovanja knjižnice.

Naše krajevne enote presegajo strokovna priporočila glede števila ur odprtosti. Urnik je prilagojen potrebam naših uporabnikov in ekonomičnosti delovnih procesov.

Vse štiri enote Knjižnice Cirila Kosmača Tolmin delujejo kot enoten sistem, ki omogoča vsakemu uporabniku, da se včlani v katerikoli enoti, uporablja gradivo v katerikoli enoti, si ga v katerikoli

enoti izposodi na dom in ga v katerikoli enoti tudi vrne. Z avtomatizacijo izposoje v vseh štirih enotah, z informacijami o gradivu v vseh enotah ter z izposojjo med enotami je našim uporabnikom kar najhitreje na voljo vse gradivo v sistemu Knjižnice Cirila Kosmača Tolmin, ne glede na to, za katero enoto je bilo kupljeno.

Knjižnica bo tudi v letu 2020 kupovala gradivo iz vseh UDK skupin in tako v skladu s svojo nabavno politiko enakomerno dopolnjevala zbirko v vseh svojih enotah. V primeru, ko se knjižnica odloči za nakup manjšega števila izvodov, je gradivo prednostno uvrščeno v osrednjo knjižnico. Zaradi enotne nabave in katalogizacije ter sistema kroženja gradiva je tudi to gradivo dostopno uporabnikom v vseh ostalih enotah.

Knjižnica bo pri nakupu gradiva upoštevala tudi želje uporabnikov s posebnimi potrebami in potrebe nekaterih ciljnih skupin. Poleg otrokom in mladini (mdr. akcija Moja knjižnica, Koraki do branja) knjižnica posebno skrb namenja učencem Posebne šole, varovancem Varstveno delovnega centra, ostarelim v treh Domovih upokojencev, zdravljenim odvisnikom v Skupnosti Srečanje. Dostavna knjižnica, ki deluje v okviru osrednje knjižnice, pa s prilagojenim izborom gradiva obiskuje starejše, bolne ali invalidne prebivalce v bolj oddaljenih krajih.

7 SODELOVANJE Z DRUGIMI KNJIŽNICAMI

Primorske knjižnice bomo tudi v letu 2020 preko projekta Primorci beremo aktivno razvijale bralno pismenost in bralno kulturo ter promovirale kakovostno izvirno slovensko leposlovje.

S primorskimi knjižnicami sodelujemo tudi v projektu Primorci.si, smo soorganizatorji mladinskega literarnega festivala Bralnice pod slamnikom, sodelujemo pa tudi v vseslovenskih projektih, kot so Dobreknjige.si, Rastem s knjigo...

V okviru območnosti našim bralcem zagotavljamo brezplačno medknjižnično izposojjo v študijske namene ter sodelujemo v medknjižnični izposoji z ostalimi slovenskimi knjižnicami.

8 PROMOCIJA KNJIŽNIČNIH ZBIRK

Knjižnično gradivo promoviramo¹³:

1. v prostorih knjižnic:

- s posameznimi akcijami in projekti (ure pravljic z Lisico Mico, Moja knjižnica, Koraki do branja, Primorci beremo, Primorci.si, Priporočamo, Od knjige do filma...),
- z organiziranjem kulturnih prireditev in literarnih večerov,
- s tematskimi razstavami gradiva ob prireditvah in predavanjih (npr. Povratna vozovnica, Poskrbite za svoje zdravje ...),
- z izpostavljanjem kvalitetnega gradiva na knjižnih policah, mizah,

¹³ Načrtovanje in izvajanje dejavnosti za promocijo knjižničnega gradiva je tudi eden od ukrepov Strateškega načrta knjižnice 2015-2020, s katerim želimo povečati uporabo knjižničnega gradiva.

- s pripravljanjem raznih razstav ali plakatov ob obletnicah, nagradah,
- s pripravljanjem raznih seznamov, zgibank, letakov.

2. preko spletne strani <http://www.kcktolmin.si> in FB <https://www.facebook.com/kcktolmin>,
3. z lastno radijsko oddajo Tvoja, moja, naša knjižnica na lokalni radijski postaji,
4. s prispevki in izjavami za lokalno TV postajo,
5. s prispevki za lokalni časopis,
6. s SeniKnjig.

9 DOSTOPNOST DO INFORMACIJ O KUPLJENEM GRADIVU

Vse naše enote so opremljene z računalniško in drugo informacijsko komunikacijsko opremo, ki uporabnikom omogoča dostop do informacij v notranjem omrežju in na svetovnem spletu. Preko elektronskega kataloga COBISS+ je tako vsem članom knjižnice omogočen tudi dostop do informacij o kupljenem gradivu. Samostojnega iskanja gradiva in informacij v katalogu COBISS+ se člani lahko naučijo na individualnih usposabljanjih, ki jih knjižnica ponuja brezplačno.

Vsak mesec pripravljamo sezname leposlovnih in strokovnih novosti, ki so bralcem v vseh knjižnicah na voljo v tiskani obliki in na spletni strani knjižnice.

Na domači spletni strani knjižnice je na voljo tudi Seznam gradiva, kupljen s sredstvi Ministrstva za kulturo¹⁴.

10 Odstopanja od strokovnih priporočil pri načrtovanju

Pri načrtovanju nakupa gradiva za leto 2020 ni odstopanj od strokovnih priporočil.

Načrt nakupa knjižničnega gradiva bo lahko v predvidenem obsegu in kakovosti realiziran samo ob dejanski pridobitvi vseh načrtovanih sredstev.

V primeru znižanja načrtovanih sredstev se nakup gradiva po obsegu in sestavi premo sorazmerno zmanjša.

Jerneja Berginc
v. d. direktorice

Tolmin, 5. 11. 2019

¹⁴ Dosegljiv na: https://plus.si.cobiss.net/opac7/bib/search/expert?c=fi%3D%28mzk-t-19+or+mzk-k-19+or+mzk-pk-19+or+mzk-b-19%29+and+da%3D2019*&db=sikto&mat=allmaterials&max=2000